

Ілона Бойчевська
кандидат педагогічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань

ВИВЧЕННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ» – НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Ключові слова: іноземна мова, вивчення іноземної мови, спеціаліст, студенти немовних спеціальностей, економічна спеціальність.

Сутність проблеми, стан її дослідження. В умовах сьогодення статус іноземної мови стрімко зростає, вона стає засобом міжкультурного спілкування, а відтак і вивчення іноземних мов стає вимогою часу. Виникає потреба у висококваліфікованих спеціалістах, які б володіли двома й більше іноземними мовами, готових до гідної участі в міжнародному співробітництві й формуванні нового ставлення до України в Європі та світі. Усе це зумовлює необхідність удосконалювати методи вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах, зокрема й другої іноземної мови студентами немовних спеціальностей.

Різними аспектами вивчення другої іноземної мови займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед них можна назвати І. Л. Бім, М. В. Баришнікова, Н. Д. Гальскову, Б. А. Лапідуса, Т. А. Лопарьову, М. І. Реутова, А. О. Анісімову, І. В. Дубко, Н. М. Чичеріну, А. В. Щепілову, Г. Нойнер (G. Neuner), Б. Хьюфайзен (B. Hufeisen) та ін. Проте питання вивчення другої іноземної мови студентами економічної спеціальності «Туризм» не було розглянуто широким колом науковців, а відтак потребує опрацювання.

Методологія, методи та дослідницькі інструменти. При написанні статті було використано наступні методи: системний аналіз документів і наукових розвідок досліджуваної проблеми, за допомогою якого виявлено можливі аспекти її розгляду; термінологічний аналіз, який знадобився у процесі з'ясування сутності підходів до вивчення іноземних мов.

На сьогодні володіння двома і більше іноземними мовами передбачає ріст професійної кар'єри випускників, а також дозволяє постійно удосконалювати компетенції в уже вивчених іноземних мовах і в подальшому самостійно вивчати нові мови. Не секрет, що знання лише англійської мови в сучасному суспільстві не є достатнім критерієм освіченості людини в галузі іноземних мов [1:185.]

З огляду на те, що німецька мова посідає в Європі перше місце у спілкуванні людей, то вивчення саме німецької як другої іноземної є доречним в Україні як європейській державі. Економічна та культурна політика ФРН спрямована на відкритість та залучення представників інших культур. Саме Німеччина є країною, яка в Європі пропонує найбільшу кількість освітніх і культурних програм. Той, хто вивчає і розуміє німецьку, підвищує свої шанси на ринку праці. Основною метою навчання німецької мови як другої іноземної для студентів економічної спеціальності «Туризм» є формування здібності, готовності та бажання брати участь у міжкультурній комунікації та самовдосконалюватися в сфері вивчення іноземних мов. У процесі навчання німецької мови як другої іноземної, а також проходження практики у Європейських країнах, де побутує саме німецька мова, студент розширює свою індивідуальну картину світу за рахунок прилучення до мовної картини світу носіїв цієї мови, до їхньої духовної спадщини, національно-специфічних способів досягнення міжкультурного взаєморозуміння. Він навчається також пояснювати їхній спосіб життя, поведінку. При цьому в свідомості студента здійснюється синтез знань як про специфіку рідної культури, культуру першої і другої мов, так і про спільність знань про культури та комунікації. Саме за рахунок критичного осмислення чужого способу життя і здійснюється процес збагачення картини світу студента. Розвиток у майбутніх туристів комунікативної компетенції дозволяє відповідно до реальних потреб та інтересів використовувати німецьку мову на базовому рівні в найбільш типових соціально детермінованих ситуаціях мовного безпосереднього і опосередкованого спілкування [2:114].

Найважливішою особливістю, що визначає специфіку вивчення другої іноземної мови, є той факт, що людина уже володіє однією іноземною мовою на певному рівні. Студенти, які вивчають другу іноземну мову, вже мають навички самостійної роботи, у них достатньо розвинута пам'ять, увага, мовна здогадка і здатність до абстрактного мислення. Багато науковців притримуються думки, що володіння однією іноземною мовою створює в цілому сприятливі умови для засвоєння другої мови. Водночас, варто зауважити, що існує ряд факторів, які ускладнюють вивчення другої іноземної мови. По-перше, курс другої іноземної мови програє з точки зору кількості аудиторних годин. Крім цього, часто студенти переносять неправильні навички роботи з мовою, набуті, можливо, ще у шкільні роки. Зокрема, студенти заучують напам'ять правила, не вникаючи в їх сутність; заучують тексти, замість того щоб їх переказувати; зустрічаючи слово складне або незвичне з точки зору його вимови, записують його не транскрипційними знаками, а українськими літерами, які приблизно передають його звучання.

З метою зробити навчальний процес з вивчення німецької мови майбутніми туристами більш ефективним, науковці рекомендують дотримуватись певних вимог. По-перше, кожна вправа повинна бути спрямована на роботу над мовним матеріалом і сприяти формуванню різних асоціативних зв'язків, розвитку мислення, уваги, пам'яті. По-друге, варто збільшити кількість вправ, націлених на активізацію мовних одиниць у мовленні та виконувати вправи з різним змістом з метою відпрацювання двох мовних елементів в одній вправі. По-третє, потрібно розподіляти види роботи між аудиторними і самостійними заняттями та раціонально використовувати в роботі над мовним матеріалом технічні засоби навчання і можливості телекомунікаційних технологій [1:187]. Окрім того, процес навчання другої іноземної мови повинен базуватися на активізації когнітивних процесів – асоціації, порівнянні, зіставленні, пошуку, аналізі тощо. Необхідно створювати умови, які спонукають учнів до обмірковування, порівняння, обговорення, постановки гіпотез, експериментування та співпраці [2:114; 3:4-11].

При вивченні німецької мови як другої іноземної після англійської потрібно брати до уваги наступні фактори: спорідненість мов; володіння учнями великою кількістю інтернаціоналізмів, лексичних одиниць, запозичених із інших мов (переважно з англійської); наявність високого рівня мотивації в оволодінні учнями другою ІМ як засобом спілкування; наявність автентичних навчальних засобів, а також підручників, у яких враховані закономірності оволодіння другою ІМ; тривалість курсу навчання, кількість навчальних годин [4].

Відтак, провідним завданням навчання німецької мови студентів економічної спеціальності «Туризм» є не просто «навчити студентів користуватися нею як засобом спілкування в усіх видах мовленнєвої діяльності в різноманітних ситуаціях», а використовувати її в ситуаціях професійної діяльності, оскільки й «ефективність навчання безпосередньо залежить від ступеня наближення процесу передачі знань, формування навичок і вмінь до реальних умов їх практичного застосування» [5:243].

Висновки та результати дослідження. Таким чином, в умовах сьогодення вивчення другої іноземної мови студентами економічної спеціальності «Туризм» є не просто реальністю, а реальною необхідністю. Знання німецької мови як другої іноземної підвищує конкурентноспроможність студентів, шанси на краще працевлаштування та успішне життя. Розвиток здатності до міжкультурної комунікації, яка здійснюється за допомогою німецької мови, передбачає формування знань, навичок і вмінь, володіння якими дозволяє долучитися майбутнім туристам до лінгвокультурних цінностей країни нерідної мови і практично користуватися цією мовою в ситуаціях міжкультурної взаємодії та пізнання.

Список використаних джерел:

1. Цвяк Л. Особливості навчання другої іноземної мови у вищому правоохоронному навчальному закладі / Л. Цвяк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - Серія «Педагогіка, соціальна робота». – Випуск 22. – С. 185-187.

2. Лобачук І. М. Принципи навчання німецькій мові як другій іноземній в економічному вузі / І. М. Лобачук // Педагогічні науки. – 2013. – Випуск 114.– С.114.
3. Щепилова А. В. Когнитивний принцип в обучении второму иностранному языку: к вопросу о теоретическом обосновании / А. В. Щепилова // Иностранные языки в школе. – 2003. – № 2. – С. 4-11.
4. Специфіка вивчення іноземної мови [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2014/spetsyfika-vyvchennya-druhoji-inozemnoji-movy-u-vyschij-shkoli/> – Заголовок з титул. екрану.
5. Насонова Н.А. Передача інформації в процесі вивчення іноземної мови / Н.А.Насонова // Збірник матеріалів наук.-метод. конф., 21-22 травня 2002 р. – Том 2. – Вінниця: Універсам – Вінниця, 2002. – С.241-243.